

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Riigikantselei
riigikantselei@riigikantselei.ee

Teie 20.06.2025

Meie 13.07.2025

nr 2-5/25-01235,
RIIGIKOGU/25-0686/-2T
nr 8-2/5451

Ettepanek Vabariigi Valitsuse seisukoha kujundamiseks

Justiits- ja Digiministeerium, vaadanud läbi 37 Riigikogu liikme k.a 19. juunil algatatud Vabariigi Presidendi valimise seaduse muutmise seaduse (VPVS) eelnõu (684 SE), teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku eelnõu toetada.

Eelnõu seletuskirja kohaselt on eelnõu eesmärgiks muuta presidendi valimise protsess sujuvamaks, avalikkust kaasavamaks ja selgepiirilisemaks.

Selleks muudetakse esiteks kandidaatide registreerimiseks esitamise tähtaegu, tagamaks kandidaatide esitamiseks piisav ja ette planeeritav ajavahemik, mis loob võimaluse kandidaatide tutvustamiseks enne hääletamist. Varasem ja selgem ajaraam võimaldab korraldada kandidaatide tutvustused süsteemselt ja läbipaistvalt, andes valijatele ja avalikkusele võimaluse kandidaatide seisukohtadega põhjalikumalt tutvuda.

Teiseks kehtestatakse kandidaatide tutvustamise kord enne hääletusvoore. Enne esimest ja teist hääletusvooru Riigikogus ning enne esimest hääletusvooru valimiskogus toimub kandidaatide tutvustamine nende registreerimiseks esitamise järjekorras. Igal kandidaadil on õigus pidada kuni kümneminutine ettekanne.

Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul jäävad eelnõuga kavandatavad muudatused Põhiseaduse §-s 79 ettenähtud Vabariigi Presidendi valimise korra raamidesse. Samuti on mõistetavad eelnõu algatajate põhjendused ning eesmärgid, mida muudatustega saavutada soovitakse.

Arvesse tuleks siinkohal võtta seda, et järgmised Vabariigi Presidendi valimised toimuvad juba 2026. aastal ning muudatuste vastuvõtmiseks ei ole seega seadusandjal palju aega. Samas saab möönda, et ka kehtiva VPVS-i alusel alati Vabariigi Presidenti olnud võimalik valida.

Lisame paar pigem tehnilist laadi tähelepanekut, millele võiks eelnõu edasises menetluses tähelepanu pöörata:

- 1) eelnõu punktides 3 ja 7 kasutatakse väljendit „ülesseatud kandidaadil“ - palume kaaluda selle asemel väljendit „registreeritud kandidaadil“. Lisaks palume mõelda, milline on kavandatava regulatsiooni seos RKTs 19. peatükiga - kuna kandidaadid esinevad Riigikogu ees.
- 2) Põhiseaduse § 79 sätestab, et kui ükski kandidaat ei saa nõutavat häälteenamust, siis korraldatakse *järgmisel päeval* uus hääletusvoor. Palume hinnata, kas lisaks muudele toimingutele jõutakse selle aja jooksul ka kandidaatide ettekanded ära kuulata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Mariko Jõeorg-Jurtšenko 5395 5340
mariko.joeorg-jurtsenko@justdigi.ee